ROK XII

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Nº 13

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 LIPCA 1937 ROKU

XXIII SESJA MIĘDZYNARODOWEJ KONFERENCJI PRACY

Tegoroczna Międz. Konferencja Pracy odbyła się w Genewie w okresie od dn. 3 do 23 czerwca.

Porządek obrad obejmował szereg zagadnień, a więc: ustalenie warunków bezpieczeństwa przy wznoszeniu budowli, określenie minimalnego wieku pracowników w przedsiębiorstwach przemysłowych oraz przy zajęciach nieprzemysłowych, międzynarodowa koordynacja w zakresie prowadzenia robót publicznych. Szczególne znaczenie posiadała dyskusja nad projektami konwencyj, które ograniczały czas pracy w przemyśle włókienniczym, graficznym i chemicznym.

Jak wiadomo — trwające w całym świecie przesilenie gospodarcze, którego wyrazem było dotkliwe bezrobocie, spowodowało wysunięcie przez międzynarodowe sfery radykalne projektu wydatnego skrócenia czasu pracy w przemyśle. Prymitywne argumenty projektów sprowadzały się do formuły: skoro bezrobociem objęte zostało 15 — 20% ogółu robotników, to skrócenie tygodniowego czasu pracy z 48 do 40godzin pozwoli dać zatrudnienie wszystkim pragnącym pracować. Wynikiem tych tendencyj były projekty generalnego skrócenia tygodnia pracy we wszystkich gałęziach przemysłu. Odpowiedni projekt Konwencji nie został jednak uchwalony na jednej z poprzednich sesji Konferencji Pracy. Również — nie uzyskano zgody Konferencji na konwencyjne ograniczenie pracy w kopalnictwie węglowym. Ale doktrynerzy społeczni niełatwo dają za wygraną nawet wówczas, gdy obiektywne warunki produkcji i wymiany wyraźnie nakazują zaniechania a przynajmniej odłożenia niedojrzałych planów. Pomimo znacznego zmniejszenia się światowego bezrobocia (a nawet uwydatnienia braku wyspecjalizowanych robotników w wielu krajach) na tegoroczną konferencję pracy zgłoszono projekty konwencyj, które ograniczały by tygodniowy czas pracy do 40 godzin, w paru rodzajach wytwórczości, a między innymi — w przemyśle chemicznym.

Ten ostatni projekt spotkał się z gruntowną krytyką zarówno przemysłowców, jak i przedstawicieli rządów licznych państw. Wskazywano przede wszystkiem na trudność zdefiniowania przemysłu chemicznego i odgraniczenia go od innych dziedzin wytwórczości. Wiemy wszak dobrze, że istnieją raczej różne „przemysły chemiczne", dość odległe od siebie technicznie i gospodarczo, a tylko nazwą ze sobą złączone. Jeżeli sobie uprzytomnić, że te różne przemysły chemiczne rozrzucone są po wszystkich krajach świata i podlegają wpływom najróżnorodniejszych czynników politycznych, geograficznych, rasowych, społecznych i ekonomicznych — to zamiar objęcia czasu pracy tych wszelkich zespołów jedną międzynarodową normą czasu pracy, dość sztywno pomyślaną, musi być uznany za utopię.

Rzesza Niemiecka, porzuciwszy Ligę Narodów, wycofała się jednocześnie z Międzynarodowej Organizacji Pracy i oczywiście nie bierze udziału w jej Konferencjach. Zawieranie Konwencji, ograniczającej czas pracy w przemyśle chemicznym bez udziału Niemiec z ich przodującym stanowiskiem na polu chemii — jest istotnie ne do pomyślenia. Znany jest bowiem fakt, że w związku z tendencją niemieckiej autarchii czas pracy w fabrykach chemicznych został wydatnie przedłużony. Można dodać, że Włochy (które również nie uczestniczą w obradach Konferencji Pracy) w czasie wojny z Abisynią podniosły czas pracy w fabrykach chemicznych do 60 godz. tygodniowo.

Bezrobocie — kurczące się ostatnio — nie może już być podstawą postulatów skracania czasu pracy w przemyśle. Wysunięto więc inny argument, znany zresztą dobrze i często nadużywany w polemikach społeczno-gospodarczych, mianowicie postęp technologiczny. Twierdzi się więc, że rozwój mechanizacji automatycznie usuwa pewną ilość robotników z przedsiębiorstw. Z drugiej strony — obsługiwanie skomplikowanych maszyn i aparatów wyczerpuje pracowników fizycznie, a zwłaszcza nerwowo. Sprawiedliwość społeczna i równowaga ekonomiczna wymagają kompensat — właśnie w postaci skrócenia czasu pracy. Jednakże trudno było by uznać te argumenty za przekonywujące. Postęp techniczny zaznacza się w różnych krajach w stopniu dalekim od jednolitości: jest on istotnie imponujący w takich krajach, jak U. S. A., W. Brytania i Niemcy; w wielu innych państwach przemysł dokonał i w dalszym ciągu dokonywa postępów, modernizujących metody i środki produkcji. Ale istnieją wszak kraje ubogie w kapitały i z konieczności zostające w tyle za światowym postępem technicznym.

W tych krajach — skrócony czas pracy przy niezbyt nowoczesnych urządzeniach fabrykacyjnych stwarzał by wielkie trudności i upośledzał na rynku międzynarodowym.

Przymusowe i narzucone skrócenie czasu pracy musi wywołać zwiększenie kosztów produkcji, a więc w rezultacie podnieść ceny wyrobów przemysłowych. W krajach rolniczych — spowoduje rozpiętość cen przemysłowych i rolnych i utrudni nabywanie wyrobów przemysłowych, a więc może być wtórną przyczyną zwiększania się bezrobocia.

Konferencja Pracy w Genewie odrzuciła projekt międzynarodowej Konwencji regulującej czas pracy w przemyśle chemicznym, ale samo zagadnienie pozostało i będzie nieraz jeszcze przedmiotem dyskusji. Jasne jest, że długość dnia lub tygodnia pracy nie jest czymś bezwzględnie stałym. Żyjemy w epoce postępu, a przesłanki techniczne i społeczne mogą doprowadzić do skrócenia (a w pewnych okolicznościach — i do przedłużenia) czasu pracy. Nie jest więc wykluczone, że w Polsce dojrzeją warunki do ustawowego ograniczenia czasu pracy w przemyśle fabrycznym. Ale obecnie — gdy pod tylu względami jesteśmy daleko w tyle za postępem amerykańskim i zachodnio-europejskim, gdy w tylu dziedzinach jesteśmy zaledwie na progu niezbędnych poczynań — zamiast ustawowego ograniczania czasu pracy należało by raczej wzywać i zachęcać masy polskiego społeczeństwa do spotęgowania wysiłków pracy, która według pięknych słów Prusa " podnosi słabych, krzepi wątpiących, a niewolnikom przypina skrzydła do ramion".

PROPAGANDA PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Przed paru miesiącami sygnalizowaliśmy zrealizowanie w Polsce nowej formy propagandy przemysłu chemicznego — przez nagranie i reprodukcję płyt gramofonowych. Mianowicie, zasłużony działacz na polu propagandy zagadnień wytwórczości chemicznej, p. Inż. Włodzimierz Płużański, nagrał płytę na temat przemysłu syntetyczno-organicznego. Obecnie dotarły nas z wielu stron echa tej nowej formy propagandy, przy czym korzystający z płyt gramofonowych, zwłaszcza kierownicy szkół, wyrażają się w entuzjastyczny sposób o pożytku i celowości tej akcji, stwierdzając że jest ona dla młodzieży najlepszą pomocą naukową w dziale poznawania przemysłu.

Wydaje się przeto wskazane kontynuowanie dalszego nagrywania płyt, poświęconych innym działom wytwórczości chemicznej, gdyż płyta dociera do bardzo oddalonych ośrodków i pozwala przy tym na reprodukowanie jej w najbardziej nawet niesprzyjających okolicznościach. Zwłaszcza odległe szkoły powszechne, ośrodki dotąd nie trafia prelegent, a radio nie może spełnić swej roli we właściwym czasie — chętnie korzystają z płyty gramofonowej jako nowoczesnego i celowego instrumentu nauczania i propagandy.

Jeśli któregokolwiek ze zrzeszonych przedsiębiortsw chemicznych pragnęło by skorzystać z doświadczeń na tym polu p. Inż. Wł. Płużańskiego — to jesteśmy upoważnieni do zadeklarowania jego współpracy i pomocy przy nagrywaniu dalszych płyt gramofonowych.

KRONIKA

W związku z licznymi zgłoszeniami pragnących nabyć wydawnictwo „Wytwórczość Chemiczna w Polsce" informujemy, że *skład główny* i administrację wydawnictwa prowadzi *drukarnia L. Bogusławskiego i Ski*, Warszawa Stokrzyska 11. Cena detaliczna egzemplarza oznaczona została w wysokości zł. 3.

Ta nader niska cena, pokrywająca w nieznacznym tylko stopniu koszt własny wydawnictwa, ustalona została przez Związek Przemysłu Chemicznego w przeświadczeniu, że książka „Wytwórczość Chemiczna w Polsce" ma znaczenie propagandowe, a przez jej wydanie Związek przyczynia się do pogłębienia znajomości i wzmożenia postępów naszego przemysłu chemicznego.

Państwowa Szkoła Chemiczno-Przemysłowa w Warszawie, pozostająca pod szczególną opieką Związku Przemysłu Chemicznego (w osobach delegatów do Rady Opiekuńczej Szkoły pp. Inż. F. Wiślickiego i Inż. W. Sommera), zamknęła bieżący rok szkolny, przy czym Wydział Chemiczny ukończyło 14-tu absolwentów, przygotowanych do pracy w ruchu i laboratoriach zakładów przemysłowych. Jak uczy doświadczenie, absolwenci Szkoły stanowią cenny bardzo dla przemysłu materiał na majstrów i laborantów. Dlatego też sygnalizujemy zrzeszonym przedsiębiorstwom chemicznym możność zaangażowania absolwentów, o których bliższych informacji udzielić może Dyrekcja Szkoły w Warszawie, ul. Hoża 88.

Dnia 19 czerwca r. b. odbyło się w Gdyni w lokalu Urzędu Morskiego posiedzenie Stałej Komisji przy Ministerstwie Komunikacji dla spraw przewozowych. Komisja wysłuchała sprawozdania o przewozach dokonanych w maju i pierwszej połowie czerwca r. b., zatwierdziła plan przewozów na miesiąc lipiec r. b. oraz rozpatrzyła szereg zgłoszonych wniosków w zakresie usprawnienia ruchu towarowego P. K. P.

Zjednoczone Zakłady Materiałów Wybuchowych i Azotu, Sp. Akc. w Łaziskach Górnych proszą nas o podanie do wiadomości, że pełna nazwa przedsiębiorstwa brzmi obecnie — jak podaliśmy wyżej. Skrótem — potocznym i telegraficznym — nazwy firmy jest słowo „Zjednoczone", nie zaś słowo „Oswag", jak zostało podane w wydawnictwie „Wytwórczość Chemiczna w Polsce".

XVII Kongres Chemii Przemysłowej odbędzie się w roku bieżącym w Paryżu w okresie od dnia 26 września do 2 października. Zapisy na Kongres przyjmuje Societe de Chimie Industrielle w Paryżu — 28, rue S-Dominique, Paris VII. Podobnie jak w latach poprzednich, prace Kongresu odbywać się będą w 17 sekcjach fachowych, które obejmują całokształt chemii prze-

mysłowej, począwszy od chemii analitycznej, a kończąc na sprawach organizacji przemysłu chemicznego.

Ponieważ w roku bieżącym istnieją duże ułatwienia paszportowe i dewizowe przy wyjazdach do Francji, więc też było by do życzenia, aby możliwie największa ilość chemików polskich wzięła udział w tym Kongresie, gromadzącym zazwyczaj najwybitniejszych przemysłowych działaczów chemicznych wielu krajów świata.

W okresie od dn. 5 do 8 lipca r. b. został zwołany do Lwowa Zjazd Przyrodników i Lekarzy, który w roku bieżącym poświęca szczególną uwagę zagadnieniom chemicznym w specjalnej sekcji. Dlatego też Zjazd ten, zazwyczaj niezbyt obficie obsyłany przez chemików, w roku bieżącym charakteryzuje się większą ilością uczestników i referatów ściśle chemicznych.

W tegorocznych Targach Gdyńskich (20.VI.—4.VII) reprezentowane były niektóre działy przemysłu chemicznego. Z przedsiębiorstw związkowych następujące firmy wystawiły specjalne stoiska, z których stoisko Sp. Akc. „Union" ze względu na swą prostotę i estetykę uznać należy za szczególnie udatne:

Zakłady Przemysłu Tłuszczowego i Olejarskiego „Union" Sp. Akc.

„Lignoza" Sp. Akc.

„Stomil" Sp. Akc.

Fabryka Chemiczno-Farmaceutyczna R. Barcikowski, Sp. Akc.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dzienniku Taryf i Zarządzeń Kolejowych Nr. 26 z dn. 25 czerwca b. r. ukazały się Rozporządzenia Ministra Komunikacji, wprowadzające zmiany w zakresie produktów chemicznych:

Dla paku z wosku i paku stearynowego skreślonego z poz. 259 klasyfikacji towarów utworzona została nowa poz. K. T. 629 a. Klasy zasadnicze dla przesyłek pozostają bez zmian. Z poz. 262 k. t. skreślony został „kreozot".

Azotyn sodowy uzyskuje nową pozycję w klasyfikacji towarów, ze stawkami klasy 8-ej dla przewozów wagonowych.

W podpoz. 579 a „Woda amoniakalna surowa z zawartością amoniaku do 3% oznaczenie 3% zmienia się na 4%.

W poz. 579 K. t. po słowach „Środki karbolinowe" dodaje się słowa: „oraz ze smarów smołowcowych".

W poz. 981 K. t. skreśla się słowa „i drzewne (ekstrakcyjne)".

W poz. 984 K. t. klasę zasadniczą dla przesyłek wagonowych „3" zastępuje się klasą „2" oraz dodaje się wyjaśnienie: „Do pozycji tej należy t. zw. „żywica ekstrakcyjna", albo kalafonia ekstrakcyjna, wydobywana z karpiny drogą ekstrakcji".

Poz. 988 i 989 klasyfikacji towarów zastępuje się nowym brzmieniem oraz dodaje nowe pozycje k. t.:

988 Smoła z drzew iglastych o ciężarze gatunkowym wyższym niż 1 (cięższa od wody), olej smołowcowy z drzew iglastych, pak żywiczny, smoła żywiczna	I	5	P2
989 Smoła z drzew liściastych, olej smołowy z drzew liściastych, pak z drzew liściastych	I	5	P2
990 Karbolineum z drzew iglastych i liściastych	III	11	P3
991 Lepnik drzewny z drzew iglastych i liściastych	III	13	P3
992 Kreozot	I	1	P1

Skreśla się dotychczasową taryfę specjalną WF-97 na kalafonię i galipot i zastępuje się ją nową taryfą specjalną stacyjną WF-97 ze stawkami klasy II dla drobnicy i 6-tej dla przesyłek wagonowych.

Taryfa specjalna WF-103 otrzymuje następujące brzmienie:

Smoła z drzew iglastych o ciężarze gatunkowym wyższym niż 1 (cięższa od wody), olej smołowcowy z drzew iglastych, pak żywiczny, smoła żywiczna twarda	988
Smoła z drzew liściastych olej smołowy z drzew liściastych, pak z drzew liściastych	989

W załączniku 10 do taryf specjalnych WF dodaje się stację „Wygoda".

W Dz. Ust. Nr. 46 z dn. 23 czerwca r. b. ogłoszone zostały pod poz. 348 i 349 ustawy z dn. 12 czerwca 1937, ratyfikujące dodatkowe porozumienia w zakresie stosunków handlowych między Polską a W. Brytanią oraz Polską a Szwajcarią.

ECHA

* Dn. 15 czerwca r. b. p. Vice-Premier Gabinetu i Minister Skarbu, Inż. Eugeniusz Kwiatkowski, zaprosił na herbatę szereg wybitnych działaczów gospodarczych, celem omówienia aktualnej sytuacji w przemyśle. Przemysł chemiczny reprezentowany był przez Prezesa Związku Przemysłu Chemicznego, p. Inż. Jerzego Wojnara.

* Tegoroczny Kongres Międzynarodowej Izby Handlowej odbywa się od dn. 28 czerwca do 4 lipca w Berlinie. W skład licznej czterdziesto-osobowej — delegacji polskiej wchodzą również przedstawiciele przemysłu chemicznego w osobach pp.: Prezesa Inż. J. Wojnara, Inż. E. Trepki i Dr. A. Marchwińskiego.

* Dotychczasowy dyrektor Centralnej Komisji Przywozowej, p. Eugeniusz Wencel, ustąpił z zajmowanego stanowiska, obejmując kierownictwo Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego (Zahanu) w charakterze dyrektora tej instytucji. Pełnienie obowiązków dyrektora Centralnej Komisji Przywozowej powierzone zostało p. Zygmuntowi Miduchowi, kierownikowi Wydz. Reglamentacyjnego Centralnego Związku Przemysłu Polskiego.

CENY NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW CHEMICZNYCH W/G NOTOWAŃ FIRMY EDWARD GRONIOWSKI W WARSZAWIE, Srebrna 16.

	Cena w zł. za 1 kg.
Ałun chromowy	0.82
Ałun krystaliczny	0.55
Antychlor krystaliczny	0.41
Biel cynkowa	0.95
Biel ołowiana	1.60
Boraks krystal.	0.90
Cerezyna biała II gat.	1.80
Cerezyna żółta	1.70
Chlorek magnezu	0.28
Chlorek baru	0.70
Chlorek wapna	0.40
Chlorek wapnia	0.28
Dwuchromian potasu	1.95
Dwuchromian sodu	1.65
Degras orygin. Stadlera Moelon I	1.35
Dekstryna biała	0.67
* Esencja octowa 80%	2.70
Emetyk	6.50
* Formalina 40%	1.70
Fosforan sodowy 3^1 zasadowy	0.90
Fenol krystal.	3.10
Fluorek sodu	2.—
Glukoza nieskażona	0.70
Kaolina	0.14
Kreda zwykła szlamowana	0.08
Kreda ch. cz.	0.55
Kalafonia krajowa	0.72
Kalafonia amerykańska „Hercules" N. jasna	1.40
* Kwas octowy 30% techn.	1.—
Kwas mrówkowy	2.35
Kwas mlekowy 50%	1.40
Kwas mlekowy 80%	2.40
* Kwas fosforowy chem. czysty	3.—
* Kwas fosforowy techniczny	2.40
Kremotartar	2.60
Kwas cytrynowy	4.60
* Kwas solny techn.	0.15
Kwas winowy kryst.	5.—
Litopon 30%	0.85
Minia ołowiana 99/100%	1.35
Minia żelazna	0.40
Nadboran sodowy	4.—
Nadmanganian potasu	3.50
Naftalin	0.72
Nigrozyna wodna	7.—
Nigrozyna tłuszczowa	12.—
Olej rycynowy techniczny	1.80
Olej kostny	4.50
Olej turecki 50%	0.85
Olej turecki 80%	1.40
Oropon (bejca dla skór) niem.	1.50
Octan sodu	1.—
Ozokeryt czarny	2.—
Ozokeryt bielony	4.25
Parafina w taflach	1.15
Woda utleniona 30%	3.20
Siarka	0.35
Siarczan glinu	0.24
Siarczan żelaza	0.17
Sól szczawikowa	1.42
Sól glauberska kryst.	0.10
Sól gorzka	0.22
Sadze angielskie	1.30
Tłuszcz z wełny jasny	1.15
Tłuszcz z wełny ciemny	0.75

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i należy rozumieć je za 1 kg loco skład Warszawa, wraz z opakowaniem; ceny za produkty oznaczone gwiazdką należy rozumieć — bez opakowania.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne: „PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp. Akc.", Łódź tel. 195-96 195-97; Warszawa, Piusa XI. 3 m. 8, tel. 8-38-78.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA" Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.
ZAKŁADY CHEMICZNE W WINNICY, S. A. Winnica, poczta Henryków k/Warszawy, tel. 1-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross. Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.

Chlorek wapna bielący: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.

Chlorek wapnia ($CaCl_2$): „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE". Warszawa, Czackiego 14, tel. 5-91-24.

Dwuchromian potasu i dwuchromian sodu, sól glauberska kalc: Tow. Fabryk Portl. Cem. „WYSOKA" Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka Nr. 7, fabryka w Wrzosowej, p-ta Częstochowa 4. Wyłączna sprzedaż: D/H. Maurycy Luxemburg. Warszawa, Senatorska 28/30, tel. 6 00 19.

Farmaceutyczne przetwory: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.
„Fr. KARPIŃSKI Spółka Akcyjna", Warszawa. Wolność 9, tel. 11-06-00.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER" Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:
Sp. Akc. „WOLBROM", Warszawa, Leszno 15, tel. 11-06-81,
Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW" Sp. Akc., Warszawa. Złota 35, tel. 533-49

Jedwab sztuczny:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW", Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.

Karbid:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.

Klej kostny i skórny:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.

Oleina zwierzęca:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa Mazowiecka 7, tel. 5-84-30.

Siarczek węgla:
Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Słomka i włosie wiskozowe:
Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Soda amoniakalna, krystaliczna i kaustyczna:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.

Soda kaustyczna:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.

Sól glauberska krystaliczna:
„TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39

Stearyna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11